

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНО-ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Д.В. Бабенко
Гарант освітньої програми
О.С. Саловий
2021 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Безпека життєдіяльності»

Галузь знань	14 «Електрична інженерія»
Спеціальність	141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
Освітньо-професійна програма	«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
Освітній ступінь	початковий (молодший бакалавр) рівень
Семестр	1 семестр
Форма здобуття освіти	денна форма
Викладач	Яблунівська Катерина Олександрівна, асистент e-mail - yablunovskayakaterina@ukr.net

Розглянуто на засіданні кафедри методики професійного навчання (протокол № 12 від «25» червня 2021 року).
Завідувач кафедри, доцент
Схвищено науково-методичною комісією інженерно-енергетичного факультету (протокол № 10 від «08» червня 2021 року).
Голова науково-методичної комісії, доцент
Розглянуто на засіданні вченої ради Інженерно-енергетичного факультету (протокол № 10 від «08» червня 2021 року).
Голова вченої ради, доцент

 К.М. Горбунова

 О.А. Горбенко

 К.М. Горбунова

Миколаїв
2021

	<p>ЗК5. Здатність працювати самостійно та в команді, виявляти та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і використовувати різні види та форми рухової активності.</p>
Фахові	<p>ФК 8. Здатність виконувати професійні обов'язки із дотриманням вимог правил техніки безпеки, охорони праці, електробезпеки, виробничої санітарії та охорони навколишнього середовища.</p>

4. Програмні результати. «Безпека життєдіяльності».

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятної ризику.

Таблиця 2 Програмні результати навчання здобувачів вищої освіти

Заплановані результати навчальної дисципліни	Змістовність
	<p>ПРН1 Отримувати і застосовувати нові знання, уміння, навички для професійного та особистісного розвитку.</p>
	<p>ПРН5 Уміти працювати самостійно та в команді, виявляти та вирішувати проблеми.</p>
	<p>ПРН9 Уміти застосовувати основи теорії технічних та природничих наук при вирішенні задач електричної інженерії.</p>

5. Опис. «Безпека життєдіяльності».

Кількість кредитів ECTS – 3,0

Кількість змістових модулів – 2,0

Загальна кількість годин – 90,0 год.

Рік вивчення - 1

Семестр – 1

Галузь знань 14 «Електрична інженерія»

Спеціальність 072 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

Рівень вищої освіти – початковий (короткий цикл)

Ступень вищої освіти – Молодший бакалавр

Кафедра методики професійного навчання

Форма підсумкового контролю – залік.

Ключові слова: навколишнє середовище проблеми сучасності, антропогенний вплив, безпека суспільства, загрози, соціальна напруженість, небажані наслідки зобов'язання, партнерство.

Keywords: environment, modern problems, anthropogenic impact, security, society, threats, social tensions, adverse effects, commitments, partnership.

Календарно-план з навчальної дисципліни

Таблиця 1 Теми, розподіл навчального часу, терміни виконання завдань

Найменування	Змістовні модулі курсу		Темі	Розподіл навчального часу			Термін виконання, тижднів	Термін контрольного заходу
	Обсяг, кредити	Сума балів		Лекції	Практ.	Самост.		
Змістовний модуль № 1. Безпека життєдіяльності людини у середовищі існування	0,3	10,0	Тема № 1. Категорійно-понятійний апарат БЖД, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	2	2	7	1 тиждень	Поточний контроль по завершенню теми
	0,3	10,0	Тема № 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2	2	7	2 тиждень	Поточний контроль по завершенню теми
	0,3	10,0	Тема № 3. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Технологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	2	2	7	3 тижднів	Поточний контроль по завершенню теми
	0,6	20,0	Тема № 4. Соціально-політичні небезпеки, їх причини та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2	2	7	4,5 тижднів	Поточний контроль по завершенню теми
Змістовний модуль № 1. Організаційно-правове забезпечення управління силами та засобами об'єкту господарювання під час надзвичайних ситуацій	0,6	20,0	Тема № 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу до побудови управлінських структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	2	2	7	6,7 тижднів	Поточний контроль по завершенню теми
	0,3	10,0	Тема № 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	2	2	7	8 тижднів	Поточний контроль по завершенню теми
	0,3	10,0	Тема № 7. Управління силами та засобами об'єкта господарювання (ОГ) під час НС.	2	2	8	9 тижднів	Поточний контроль по завершенню теми
	0,3	10,0	Тема № 8. Надання першої медичної допомоги	2	2	8	10 тижднів	Залік період заліково-екзаменаційної сесії

	допускає незначні помилки, демонструє систематичний характер знань з дисципліни, які самостійно робити висновки та показує належний рівень знання рекомендованої літератури.		
DE	Задовільно – виконання задовольняє мінімальні критерії; здобувач відтворив знання основного матеріалу навчальної програми курсу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і професійної діяльності, виступає на основні питання, показує деякі знання рекомендованої літератури.	60-74	зараховано
FX	Незадовільно – виконання не задовольняє мінімальні критерії; здобувач не може показати необхідний рівень знань для подальшого навчання, допускає значні помилки або взагалі не виконує завдання.	35-59	не зараховано

Питання до заліку з навчальної дисципліни:

1. Дайте визначення поняттю «безпека життєдіяльності». Мета й завдання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності».
2. Основні законодавчі та нормативно-правові документи з безпеки життєдіяльності.
3. Функції та завдання системи управління безпекою життєдіяльності в Україні.
4. Контроль за функціонуванням системи БЖД в Україні?
5. Дайте визначення поняттям «безпека» й «безпека». Класифікації небезпек та їх характеристика.
6. Що таке ризик? Класифікації ризиків.
7. У чому полягає основне значення статистичного методу оцінки ризику виникнення небезпек?
8. У чому полягає основне значення інженерного методу оцінки ризику виникнення небезпек?
9. Які етапи включення інженерної оцінки ризику виникнення небезпек? Дайте їх стислу характеристику.
10. Назвіть якісні та кількісні характеристики небезпек.
11. Які залежності використовують для обчислення ймовірності реалізації небезпек?
12. На підставі чого здійснюють вибір оптимального захисного заходу від впливу небезпек?
13. Розкрийте суть модельного, експертного й соціологічного методів оцінки ризику виникнення небезпек.
14. Назвіть основні фізіологічні системи організму людини.
15. Дайте визначення поняттям «темперамент» і «характер». У чому полягає зв'язок темпераменту і характеру? Що таке акцентуація характеру?
16. Дайте визначення поняттю «пам'ять». Наведіть класифікацію видів пам'яті за тривалістю збереження інформації.
17. Наведіть класифікацію видів пам'яті за типом інформації, що запам'ятовується.
18. Наведіть класифікацію видів пам'яті за ступенем вольового процесу запам'ятовування і відтворення інформації.
19. Дайте визначення поняттю «здоров'я». Назвіть основні механізми підтримки здоров'я і дайте їх стислу характеристику.
20. Що таке здоров'я родини? Які існують фактори ризику в сім'ї?
21. У чому полягає негативний вплив алкоголю, наркотичних речовин і куріння на життєдіяльність людини?
22. Назвіть можливі шляхи вирішення таких соціально значущих проблем, як алкоголізм, куріння та наркоманія.
23. Дайте визначення поняттям «профорієнтація» й «профвідбір».
24. Назвіть основні засади здорового способу життя.
25. Дайте визначення поняттю «перша долікарська допомога».
26. Наведіть класифікацію травм за формою прояву.
27. Наведіть класифікацію травм за ступенем важкості.
28. Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при кровотечах.

29. Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при оніках.
30. Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при переломах.
31. Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при отруєннях.
32. Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при шоківому стані.
33. Дайте визначення поняттю «навколишнє середовище». Наведіть класифікацію факторів навколишнього середовища.
34. Що таке природне середовище? Наведіть приклади факторів природного середовища.
35. Охарактеризуйте вплив на організм людини зміни атмосферного тиску та температури повітря.
36. У чому проявляться вплив на організм людини вологості повітря та магнітного поля Землі?
37. Дайте визначення поняттю «біологічний ритм». Які види біоритмів людини вам відомі, з чим вони пов'язані?
38. Як впливають біоритми людини на її працездатність?
39. Що таке десинхронізація? Внаслідок чого він виникає? Назвіть методи профілактики десинхронізації.
40. Що таке техногенне середовище? Наведіть приклади факторів техногенного середовища.
41. Що таке соціальне середовище? Які рівні соціального середовища існують?
42. Наведіть класифікацію небезпек за характером впливу на організм людини.
43. Дайте визначення поняттю «соціально-психологічний клімат колективу». Яким чином він впливає на життєдіяльність членів колективу?
44. Дайте визначення поняттю «втома». Назвіть основні причини втоми. Що таке психічна й фізична втома?
45. Дайте визначення поняттю «стрес». Яким чином класифікують стресові стани людини за характером наслідків?
46. Наведіть класифікацію стресових станів за формою прояву.
47. Як впливають стани втоми і стресу на діяльність людини? Назвіть негативні наслідки впливу факторів природного середовища на життєдіяльність людини.
48. Назвіть негативні наслідки впливу факторів техногенного середовища на життєдіяльність людини.
49. Назвіть негативні наслідки впливу факторів соціального середовища на життєдіяльність людини.
50. Що таке система «людина – техніка – середовище»?
51. Дайте визначення поняттям «робоче місце», «робочий простір». У чому полягає суть ергономічної оцінки робочого місця?
52. Наведіть приклади негативного впливу діяльності людини на стан навколишнього середовища.
53. Назвіть негативні наслідки енергетичного й інформаційного забруднення простору.
54. Які існують шляхи подолання проблеми енергетичного й інформаційного забруднення простору?
55. Назвіть негативні наслідки забруднення атмосфери, літосфери, гідросфери.
56. Наведіть приклади глобальних небезпек. Назвіть можливі шляхи підвищення глобальної безпеки.
57. Поясніть, у чому полягає роль міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем безпеки.
58. Дайте визначення поняттям «надзвичайна ситуація», «аварія», «катастрофа», «стихийне лихо».
59. Хто та яким чином здійснює керівництво цивільним захистом в Україні?

60. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС.
61. Назвіть організаційну структуру і завдання цивільної захисту об'єкта господарювання.
62. Наведіть класифікацію НС за характером походження подій, що їх зумовили.
63. Наведіть класифікацію НС за рівнями територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, що необхідні для ліквідації їх наслідків.
64. Назвіть основні причини виникнення НС природного, техногенного, соціально-політичного й воєнного характеру.
65. Назвіть фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.
66. Назвіть основні ознаки НС зацільнодержавного рівня. Назвіть основні ознаки НС регіонального рівня. Назвіть основні ознаки НС місцевого та об'єктового рівня.
67. Назвіть критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкта господарювання.
68. Назвіть види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.
69. Що таке радіаційно-небезпечні, хімічно-небезпечні, пожежо- й вибухонебезпечні об'єкти?
70. Наведіть класифікацію суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною небезпекою.
71. Назвіть основні принципи запобігання виникненню НС.
72. У чому полягає методика оцінки радіаційної обстановки?
73. У чому полягає методика оцінки хімічної обстановки?
74. Яким чином здійснюють оцінку інженерної та пожежної обстановки?
75. Назвіть основні заходи та засоби захисту населення і територій у разі виникнення НС.
76. Назвіть спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються (у межах їхніх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.
77. Наведіть класифікацію засобів індивідуального захисту.
78. Які є види захисних споруд? Дайте їх стислу характеристику.
79. Яким чином проводять інформування й оповіщення населення про НС?
80. Яким чином здійснюють матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах галузі?
81. Хто та яким чином здійснює фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим.
82. Назвіть галузеві вимоги і норми щодо забезпечення сталого функціонування ОГ та контролю за станом його основних фондів.
83. Дайте визначення поняттю «стійкість роботи об'єкта». Які фактори впливають на стійку роботу об'єкта у разі НС?
84. Яким чином здійснюють оцінку стійкості роботи об'єкта? Назвіть заходи підвищення стійкості роботи об'єктів у НС.
85. Який комплекс робіт на об'єкті господарювання необхідно здійснювати з метою попередження НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.
86. Наведіть розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС.
87. Наведіть класифікацію об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій.
88. Антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки.
89. Яким чином здійснюють розрахунок сил та їх спеціалізованих угруповань? Назвіть склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву.
90. Які спеціальні відомчі та позаштатні формування залучають до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт?
91. Яким чином здійснюють визначення наявних проблем з безпеки і захисту ОГ у НС, рі-

вня їхнього ризику?

7. Політика курсу.

«Безпека життєдіяльності».

Сучасні глобалізаційні процеси характеризуються суттєвими ознаками транзитивності, які здійснюють відповідний вплив на окремі держави й регіони світу. Поширення негативних проявів (військові конфлікти, екологічні виклики, фінансові ризики, пандемії тощо) спонукали до підвищення рівня соціальної напруги, що засвідчує суттєвість впливу й високий рівень залежності окремих світових систем. Суттєвість впливу глобалізаційних процесів доводить постійна потреба адаптуватися до змін, які відбуваються у політичному, економічному, соціальному, екологічному просторі.

Актуальність тематики, що висвітлюється у навчальному курсі, обумовлює важливість дослідження напрямів гарантування безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві, упередження злочинів й проявів тінізації, визначення можливостей щодо адаптації до глобалізаційних змін й нейтралізації загроз. Розуміння процесів та явищ здобувач опанує під час лекційних й практичних занять, консультацій з навчальної дисципліни.

Самостійна робота є одним з найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, поза аудиторних занять, без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом за тематикою навчального курсу. За тематикою навчального курсу. Пізнавальна діяльність здобувачів у процесі виконання самостійної роботи характеризується високим рівнем самостійності та сприяє залученню здобувачів до творчої активності. Основною метою проведення поглиблених досліджень є формування практичних навичок, вміння аналізувати процеси та явища, обґрунтовувати можливі рішення, робити висновки та узагальнювати практичні напрями нейтралізації загроз на різних рівнях (від глобального до локального). Самостійна робота передбачає поступове засвоєння нового матеріалу, повторення та закріплення, його застосування на практиці. Ефективність самостійної роботи залежить від її організації, змісту, взаємозв'язку та характеру завдань.

Нормативна навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності» це інтегрована дисципліна гуманітарно-технічного спрямування, яка узагальнює лані відповідної науково-практичної діяльності, формує поштівекатегорійний, теоретичний і методологічний апарат, необхідний для вивчення в подальшому охорони праці, захисту навколишнього середовища, цивільної оборони та інших дисциплін, які вивчають конкретні небезпеки і способи захисту від них. При вивченні дисципліни використовуються можливості виконання тестових завдань, індивідуальних завдань самопідготовки, творчих робіт, підготовки наукових публікацій, формування доповідей, участі у міжнародних та державних наукових конференціях, щорічних круглих столів з питань актуальних проблем безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві.

Здобувач повинен працювати системно, використовувати аналітичні здібності, вміти працювати з великим масивом інформації, перевіряти достовірність отриманої інформації, проводити дослідження, узагальнювати результати, доводити дієвість власних висновків, обґрунтовувати практичну значимість й можливості використання у практичній діяльності на різних рівнях управління з метою нейтралізації загроз різного характеру та гарантування безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві.

8. Інформаційні джерела.

«Безпека життєдіяльності».

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. – Київ: 1997. 64 с.

2. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

3. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру : Закон України від 8 червня 2000 року № 1809-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14#o332>.
4. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2000 року № 1550-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.
5. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Київ, 2009. 344 с.
6. Яремко З. М. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Львів, 2005. 301 с.
7. Бегун В. В., Ндуменко І. М. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки) : навч. посібник. Київ, 2011. 344 с.
8. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 1. Техногенна та природна небезпека / за ред. В. В. Могильниченка. – Київ, 2007. 636 с.
9. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 2. Організація управління в надзвичайних ситуаціях / за редакцією В. М. Антонця. – Київ, 2007. 303 с.
10. Аветисян В. Г. Рятувальні роботи під час ліквідації надзвичайних ситуацій : посібник. – Київ, 2006. 398 с.
11. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / [М.А. Касьянов, Ю.П. Ревенко, В.О. Медяник та ін.]. – Луганськ, 2006. 284 с.
12. Михайлюк В.О. Цивільна безпека : навчальний посібник / В.О. Михайлюк, Б.Д. Халмуратов. – Київ, 2008. 158 с.
13. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Львів, 2005. 304 с.
14. Яремко З.М., Муць І.Р., Галаджун Я.В. Безпека життєдіяльності : навч. посібник. Львів, 2011. 268 с.
15. Кіт Л.Я. Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані. – Львів, 2017. 135 с.
16. Яблуновська К.О. Екологічна підготовка майбутніх викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, уклад. К.О. Яблуновська // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 5-19 березня 2018р. – ШПГО. – Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4733>
17. Яблуновська К.О. Екологічна підготовка інженерів-педагогів аграрної галузі, уклад. К.О. Яблуновська // Регіональна культура в умовах глобалізації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Глухів, 22-23 травня 2018 р. – Глухів : ВМУРЛ „Україна”, 2018.
18. Яблуновська К.О. Удосконалення викладання дисципліни безпеки у вищих навчальних закладах, уклад. К.М. Горбунова, В.М. Курелін, К.О. Яблуновська // Причорноморська регіональна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 25-27 квітня 2018 р. Миколаїв. Миколаївський національний аграрний університет. – Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3900>
19. Яблуновська К.О. Екологічна психологія та психологія в системі підготовки майбутніх викладачів аграрної галузі, уклад. К.О. Яблуновська // Причорноморська регіональна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 25-27 квітня 2018 р. – Миколаїв: Миколаївської національний аграрний університет. – Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3897>
20. Яблуновська К.О. Принципи формування екологічної компетентності у майбутніх викладачів аграрних закладів, уклад. К.О. Яблуновська // Науковий вісник: збірник наукових праць випуск 14, м. Київ, 2018р. – ШПГО.
21. Яблуновська К.О. Екологічна освіта в системі підготовки майбутнього фахівця, уклад. К.О. Яблуновська // Теорія і методика професійної освіти: електронне фахове наукове видання випуск 14, м. Київ, 2018р. – ШПГО. – Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4735>
22. Яблуновська К.О. Використання інтерактивних методів навчання при вивченні курсу «Основи охорони праці» у вищих навчальних закладах, уклад. К.О. Яблуновська // Причорноморська регіональна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, квітня 2020 р. – Миколаїв: Миколаївської національний аграрний університет.
23. Яблуновська К.О. Екологічна свідомість у системі шкільних занять, структура та типи, уклад. К.О. Яблуновська // Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 6-7 грудня

2018 р.

24. Яблуновська К.О. Формування екологічної компетентності засобами інтерактивних технологій, уклад. К.О. Яблуновська // *Інноваційні підходи до розвитку сучасної освіти: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, м. Дніпро, 28 лютого 2019 р. – Режим доступу: <http://dspace.pnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6424>
25. Яблуновська К.О. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів, уклад. К.О. Яблуновська // *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Київ, 18-28 березня 2019 р. – Режим доступу: <http://dspace.pnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6423>
26. Яблуновська К.О. Особливості формування екологічної компетентності студентів засобами факультативу "Екологія довкілля", уклад. К.О. Яблуновська // *Професійне навчання персоналу – Європейський вибір*. матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, травень 2019 р.
27. Яблуновська К.О. Методика формування екологічної компетентності студентів засобами інтерактивних технологій навчання, уклад. К.О. Яблуновська // *Актуальні питання гуманітарних наук: Збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* випуск 26, м. Дрогобич, листопад 2019 р. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – С. 184-188.
28. Яблуновська К.О. Професійна підготовка викладачів аграрних аграрних закладів професійної освіти в педагогічній діяльності, уклад. К.О. Яблуновська // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: збірник наукових праць випуск 68*, м. Запоріжжя, лютий 2020 р. – м. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – С.34-38.
29. Яблуновська К.О. Модульно-компетентнісний підхід до навчання, уклад. С.Б. Літвінчук, К.А. Тайхриб, К.О. Яблуновська // *Концептуальні засади та тенденції розвитку соціально-економічних процесів: колективна польська монографія* м. Ополь, Республіка Польща, січень 2020 р.
30. Яблуновська К.О. Проблеми формування екологічної компетентності майбутніх викладачів аграрників, уклад. К.О. Яблуновська // *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: матеріали X міжнародній науково-практичній конференції*, м. Хмельницький, 7-8 листопада 2019 року.
31. Яблуновська К.О. Наукові підходи до формування екологічної освіти та компетентності майбутніх державних службовців, уклад. К.О. Яблуновська // *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти: матеріали міжнародній науково-практичній інтернет-конференції*, м. Миколаїв, 20-21 листопада 2019 р. – Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет, 2019. – Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7174>
32. Яблуновська К.О. Методичні особливості екологічної компетентності студентів засобами інтерактивних технологій навчання, уклад. К.О. Яблуновська // *Осінні науки читання: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. – м. Тернопіль. – Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6425>
33. Яблуновська К.О. Організація кар'єрного консультування майбутніх інженерів-педагогів аграрної галузі, уклад. К.О. Яблуновська // *Організаційно-педагогічні умови створення і функціонування Центру консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: матеріали всеукраїнського науково-практичного on-line семінару*, м. Київ, 5 грудня 2019 р.
34. Яблуновська К.О. Підготовка викладачів спеціальних дисциплін для закладів вищої освіти аграрної галузі, уклад. К.О. Яблуновська // *Причорноморська регіональна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу*, м. Миколаїв, 17-19 квітня 2020 р. – Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет.
35. Яблуновська К.О. Змістово-технологічні особливості формування екологічної компетентності студентів засобами факультативу «Екологія довкілля», уклад. К.О. Яблуновська // *Педагогіка та психологія: виклик і сьогоднішнє*. матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ 1-2 травня 2020 р.
36. Яблуновська К. О. Підготовка викладачів в професійній аграрній освіті // *Педагогічні інновації: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*, м. Миколаїв, 28-29 квітня 2021 р. Миколаїв: МНАУ, 2021. С. 131-132.
37. Яблуновська К. О. Загальний аналіз необхідності здобуття екологічної компетентності для майбутніх фахівців // *Пріоритетні наукові напрямки педагогіки і психології від теорії до практики*

матер. міжнародної наук.-практ. конфер. Харків, 2021. С. 50-51.

38. Яблуновська К. О. Закордонний стан розробленості проблеми формування екологічної компетентності // Стан освітнього процесу в умовах викликів сьогодення – матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 12 лютого 2021 р), Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 19 – 20.

39. Безпека життєдіяльності. Ч. 1. Безпека життєдіяльності людини у середовищі існування : завдання та методичні рекомендації до виконання самостійних робіт для здобувачів вищої освіти денної форми навчання студента "Молодший бакалавр" початкового рівня (Короткий цикл) для спеціальності 071 "Облік і оподаткування" / уклад. К. О. Яблуновська. Миколаїв : МНАУ, 2021. 40 с.

40. Яблуновська К. О. Формування екологічної компетентності майбутніх фахівців в Україні // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання : матеріали XV Всеукраїн. наук.-практ. конфер. Київ, 2021. С. 209-211.

41. Яблуновська К. О. Проблемні питання впровадження методології формування екологічної компетенції в умовах сучасної системи вищої освіти України // Педагогічні інновації : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 28-29 квітня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 179-181.

42. Яблуновська К. О. Методика відбору і структурування змісту екологічної освіти майбутніх викладачів-аграрників // Український психолого-педагогічний науковий збірник, 2021, № 22. С. 100-104.

43. Яблуновська К. О. Формування екологічної культури під час навчання фахівців економічного профілю. Modern Economics, 2021, № 26(2021), С. 190-194. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V26\(2021\)-29](https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-29).

9. Інтеграція здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта.

Інклюзивна освіта є системою освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права кожного на освіту, права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання особистості з особливими освітніми потребами. Інклюзивний підхід – створення таких умов, за яких усі учасники освітнього процесу мають однаковий доступ до освіти, у тому числі здобувачі з особливими освітніми потребами. Одним із головних завдань інклюзії є відшук на широкий спектр освітніх потреб в освітньому середовищі та поза його межами. В основу інклюзивної освіти покладено ідеологію, яка виключає будь-яку дискримінацію, забезпечує однакове ставлення до усіх людей, створює спеціальні умови для осіб з особливими потребами.

Основний принцип інклюзивної освіти полягає у тому, що: усі здобувачі навчаються разом в усіх випадках, коли це виявляється можливим, не зважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними; визнаються і враховуються різноманітні потреби здобувачів шляхом узгодження різних видів і темпів навчання; забезпечується якість освіти для усіх здобувачів вищої освіти через розробку відповідних навчальних планів, прийняття організаційних заходів, розробку стратегії викладання, використання відповідних інформаційно-комунікаційних ресурсів.

Особи з особливими освітніми потребами отримують додаткову допомогу, яка може знадобитися їм з метою забезпечення успішності освітнього процесу та отримання програмних результатів навчання.

Гарантується солідарність, співучасть, взаємоповага, розуміння між усіма учасниками освітнього процесу незалежно від їхніх особливих потреб. Можливості інклюзивної освіти можуть бути реалізовані кожним учасником освітнього процесу.

10. Доступ до матеріалів.

«Безпека життєдіяльності».

Матеріали з навчальної дисципліни узагальнено у освітній платформі Moodle за посиланням — <https://moodle.mnau.edu.ua/course/index.php?categoryid=21>

Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету за посиланням – <https://lib.mnau.edu.ua/>.

Репозитарій Миколаївського національного аграрного університету за посиланням – <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/>.

Офіційні сайти для збору та обробки інформації (інтернет джерела).

Силабус

з навчальної дисципліни підготовлено

асистент

К.О. Яблунівська